

Zadanie 1.

Przeczytaj fragment Pieśni IX Jana Kochanowskiego.

Pieśń IX (Księgi wtóre)

Nie porzucaj nadzieje,

Jakoć sie¹ kolwiek dzieje:

Bo nie już nie słońce ostatnie zachodzi,

A po złej chwili piękny dzień przychodzi. [...]

Nic wiecznego na świecie:

Radość sie z troską plecie,

A kiedy jedna weźmie moc nawiętszą⁴

,
W ten czas masz ujrzeć odmianę naprędszą. [...]

Lecz na szczęście wszelakie

Serce ma być jednakie;

Bo z nas Fortuna w żywe oczy szydzi,

To da, to weźmie, jako sie jej widzi.

Ty nie miej za stracone,

Co może być wrócone:

Siła⁶ Bóg może wywrócić w godzinie;

A kto mu kolwiek ufa, nie zaginie.

1 Sie (starop.) – się.

2 Nie już (starop.) – jeszcze nie.

3 Ostatnie (starop.) – po raz ostatni.

4 Nawiętszą (starop.) – największą.

5 Fortuna – w mitologii rzymskiej bogini kierująca ludzkim losem.

6 Siła (starop.) – wiele.

Jaką postawę życiową zaleca podmiot liryczny Pieśni IX Jana Kochanowskiego?

Uzasadnij odpowiedź.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 2

Przeczytaj fragment Pieśni XXVIII Jana Kochanowskiego.

[...]

U Boga każdy błazen,

Choć tu przymówki prazen¹,

A im sie barziej² sili,

Tym jeszcze więcej myli.

A kto by chciał na świecie

Uważyć³, co sie plecie,

Dziwnie to prawdy blisko,
Że człek – Boże igrzysko.
[...]

- 1 Tu przymówki prazen (starop.) – tu (czyli na ziemi) wolny od napiętnowania.
- 2 Barziej (starop.) – bardziej.
- 3 Uważyć (starop.) – rozważyć.

Zadanie 2.1. (0–1)

Podaj antyczny topos wykorzystany w podanym fragmencie Pieśni XXVIII Jana Kochanowskiego.

.....
.....
.....
.

Zadanie 2.2. (0–1)

Sformułuj refleksję o ludzkim losie, wyrażoną w zacytowanym fragmencie Pieśni XXVIII Jana Kochanowskiego poprzez zastosowanie tego toposu.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 3

Przeczytaj fragment Pieśni III Jana Kochanowskiego.

Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko¹
Miej na poślednie koła pilne oko²
Bo to niestała pani z przyrodzenia³
Często więc rada sprawy swe odmienia.
[...]

Cnota skarb wieczny, cnota klejnot drogi;
Tegoć nie wydrze nieprzyjaciół srogi,
Nie spali ogień, nie zabierze woda;
Nad wszystkim inszym panuje przygoda⁴

- 1 Siedzieć wysoko – zajmować wysoką pozycję społeczną.
- 2 Miej na poślednie koła pilne oko – tzn. myśl o tym, co się może zdarzyć.
- 3 Z przyrodzenia – z natury.
- 4 Przygoda – przypadek.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B, a następnie odpowiedź wybraną spośród 1.–3.

Przytoczony fragment Pieśni III nawiązuje do filozofii

A. epikurejskiej	i realizuje jej założenie polegające na	1. uznaniu szczęścia za cel życia, a braku cierpienia – za warunek szczęścia.
B. stoickiej		2. dążeniu do doskonalenia się i na akceptacji naturalnego biegu życia. 3. przekonaniu, że nie ma obiektywnych kryteriów prawdy.

Zadanie 4..

Przeczytaj utwór Jana Kochanowskiego.

Tren IX

Kupić by cię, Mądrości, za drogie pieniądze!
Która, jeśli prawdziwie mienią, wszystkie żądze,
Wszystkie ludzkie frasunki umiesz wykorzenić,
A człowieka tylko nie w anioła odmienić,
Który nie wie, co boleść, frasunku nie czuje,
Złym przygodom nie podległ, strachom nie hołduje.
Ty wszystkie rzeczy ludzkie masz za fraszkę sobie,
Jednaką myśl tak w szczęściu, jako i w żałobie
Zawždy niesiesz. Ty śmierci najmniej się nie boisz,
Bezpieczna, nieodmienna, niepożyta stoisz.
Ty bogactwa nie złotem, nie skarby wielkimi,
Ale dosytem mierzysz i przyrodzonymi
Potrzebami. [...]
Nieszczęśliwy ja człowiek, którym lata swoje
Na tym strawił, żebych był ujźrzał progi twoje!
Terazem nagle z stopniów ostatnich zrzucony
I między insze, jeden z wielu, policzony.

Zadanie 4.1. (0–1)

Jaką szkołę filozoficzną uosabia charakteryzowana w utworze *Mądrość*? Uzasadnij odpowiedź.

Zadanie 4.2. (0–1)

Tren to gatunek liryczny wywodzący się z antyku. Podaj jego dwie cechy.

Zadanie 5

Przeczytaj Tren X

Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi się podziła?
W którą stronę, w którąś się krainę udała?
Czyś ty nad wszystkie nieba wysoko wniesiona
I tam w liczbę aniołków małych policzona?
Czyliś do raju wzięta? Czyliś na szczęśliwe
Wyspy zaprowadzona? Czy cię przez teskliwe
Charon jeziora wiezie i napawa zdrojem
Niepomnym, że ty nie wiesz nic o płaczu mo[jem]?
Czy człowieka rzuciwszy i myśli dziewice,
Wzięłaś na się postawę i piórka słowicze?
Czyli się w czyścju czyścisz, jeśli z strony ciała
Jakakolwiek zmazeczka na tobie została?
Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwaj była,
Niżes się na mą ciężką żalność urodziła?
Gdziekolwiek jest, jeśliś jest, lituj mej żalności,
A nie możesz li w onej dawnej swej całości,
Pociesz mię, jako możesz, a staw się przede mną
Lubo snem, lubo cieniem, lub marą nikczemną.

Wyjaśnij, czego dotyczy i na czym polega dramat światopoglądowy wyrażony w tym trenie.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 6.

Przeczytaj pieśń Jan Kochanowskiego

Pieśń III

Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko;

Miej na poślednie koła pilne oko;

Bo to niestała pani z przyrodzenia,

Często więc rada sprawy swe odmienia.

Cnota skarb wieczny, cnota klejnot drogi;

Tegoć nie wydrze nieprzyjaciel srogi,

Nie spali ogień, nie zabierze woda;

Nad wszystkim inszym panuje przygoda.

Dokończ zdanie.

Przytoczony fragment *Pieśni III* nawiązuje do filozofii

A) epikurejskiej

B) stoickiej

i realizuje jej założenie polegające na

A) uznaniu szczęścia za cel życia, a braku cierpienia – za warunek szczęścia.

B) dążeniu do doskonalenia się i na akceptacji naturalnego biegu życia.

C) przekonaniu, że nie ma obiektywnych kryteriów prawdy.

Zadanie 7. (0–2)

Przeczytaj fragment tekstu Lucjusza Anneusza Seneki oraz fragment Pieśni XII Jana Kochanowskiego.

Tekst 1.

Lucjusz Anneusz Seneka

O życiu szczęśliwym (fragment)

Na cnocie zatem polega prawdziwe szczęście. Jakiej rady udzieli ci cnota? Tej, abyś ani

za dobro, ani za zło nie uważał niczego, co ci się przytrafi [...]. Następnie abyś był niewzruszony zarówno w obliczu zła, jak i pod wpływem dobra, tak abyś, o ile to tylko możliwe, kształtował siebie na podobieństwo Boga. Jaką nagrodę obiecuje ci cnota za tego rodzaju zadanie bojowe? Rzeczy niezmiernie wielkie i równe przymiotom boskim: w niczym nie doznasz przymusu, niczego nie będziesz potrzebował, staniesz się wolny, bezpieczny, niedostępny dla szkody; żaden twój wysiłek nie pójdzie na marne, żadna przeszkoda nie stanie ci w drodze, wszystko ułoży ci się według twego życzenia, nie spotka cię nic przeciwnego, nic na przekór twemu pragnieniu i woli.

Tekst 2.

Jan Kochanowski

Pieśń XII (fragment)

Nie masz, i po drugi raz nie masz wątpliwości,
Żeby cnota miała być kiedy bez zazdrości:
Jako cień nieodstępny ciała naszladuje¹,
Tak za cnotą w też tropy zazdrość postępuje.

[...]

Cnota (tak jest bogata) nie może wziąć szkody
Ani sie też ogląda na ludzkie nagrody;
Sama ona nagrodą i płacą jest sobie
I krom nabytych przypraw świetna w swej ozdobie³.
A jeśli komu droga otwarta do nieba,
Tym, co służą ojczyźnie. Wątpić nie potrzeba,
Że co im zazdrość ujmie, Bóg nagradzać będzie,
A cnota kiedykolwiek miejsce swe osiedzie⁴.

Czy Jan Kochanowski w Pieśni XII rozumie rolę cnoty w życiu człowieka tak, jak określił tę rolę Lucjusz Anneusz Seneka w zacytowanym fragmencie tekstu O życiu szczęśliwym? W uzasadnieniu odpowiedzi sformułuj dwa argumenty – każdy w odniesieniu do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie:

.....
Argument 1.:

.....
.....
.

.....
Argument 2.:

.....
.....

.....

Zadanie 8.

Zapoznaj się z plakatem Andrzeja Pągowskiego do dramatu Makbet Williama Szekspira.
<https://pagowski.pl/pl/p/MAKBET/54> (można wybrać jakikolwiek inny)

Zinterpretuj plakat Andrzeja Pągowskiego w kontekście przesłania utworu Williama Szekspira Makbet. W odpowiedzi uwzględnij dwa elementy graficzne widoczne na plakacie.

.....
.....
.....